

го спілкування. Спілкуючись у широкому мовному середовищі, забезпеченому Інтернетом, студенти виявляються в справжніх життєвих ситуаціях. Залучені до вирішення широкого кола реалістичних і цікавих завдань, студенти навчаються спонтанно і адекватно на них реагувати, що стимулює створення оригінальних висловлень, а не шаблонну маніпуляцію мовними формулами. Але, незважаючи на величезні плюси використання Інтернету на заняттях з іноземної мови більшість викладів надають перевагу використанню Інтернету паралельно з традиційними засобами навчання, інтегруючи його в навчальний процес.

Розглядаючи питання щодо використання Інтернету на заняттях з іноземної мови, можна виділити такі позитивні моменти його впровадження: Інтернет мотивує навчання, можливо навіть більше, ніж аудіо- та відео матеріали; дає можливість викладачеві застосовувати індивідуальний підхід; сприяє розвитку самостійності студентів, спонукає користуватися інформацією, що безпосередньо стосується їхнього особистого чи професійного життя; підвищує проінформованість щодо інших мов та культур; завдяки наявності різноманітних типів текстів підвищує мовні компетенції; забезпечує сучасний матеріал, що відповідає інтересам і потребам студентів; пропонує автентичний і актуальний матеріал та багато іншого.

Інтернет – це величезна додатково-інформаційна система, яка може бути використана для вивчення іноземної мови. Інтернет з усіма своїми можливостями і ресурсами – засіб реалізації багатьох цілей і завдань, які студенти можуть виконати: самостійний пошук інформації студентів для створення певного проекту, презентації; поглиблення самостійного вивчення основної чи другої іноземної мови; самостійна підготовка до здачі екзамену; формування і розвиток вмій і навичок читання, безпосереднього використовуючи матеріали різного ступеня важкості; формування і розвиток навичок аудіювання на основі автентичних звукових текстів мережі Інтернет; вдосконалення умінь монологічного і діалогічного висловлювань на основі представлених викладачем чи студентом матеріалів із мережі Інтернет; вдосконалення навичок письма, самостійно відповідаючи на електронні листи; поповнення лексичного запасу, активного чи пасивного, лексику сучасної іноземної мови.

Отже, для використання Інтернету на заняттях з іноземної мови потрібна комп'ютерна аудиторія з підключенням до мережі Інтернет. Також викладач повинен добре розуміти які сайти є корисними для вивчення іноземної мови і які слід використовувати на заняттях. Треба розуміти усі аспекти від котрих залежить ефективність навчання за допомогою Інтернет-сайтів. Викладач повинен чітко формулювати завдання; коректно робити добір матеріалу відповідно до потреб комунікації та компетенції студентів; вміло використовувати час і простор. Також потрібно допомагати студентам зрозуміти навчальну інформацію та спілкуватися в Інтернеті іноземною мовою. Викладач повинен бути поруч зі студентом, коли він потребує допомоги, однак не заважати йому працювати самостійно, стежити за часом, спрямовуючи роботу таким чином, щоб усі студенти були задіяні протягом усього заняття.

Відомо, що кінцевою метою навчання будь-якої іноземної мови є навчання вільному орієнтуванню в іншомовному середовищі і умінню адекватно реагувати в різних ситуаціях, тобто спілкуванню. Нові погляди на результат навчання сприяли появі нових технологій і відмові від застарілих. Сьогодні нові методики з використанням Інтернет-ресурсів протиставляються традиційному навчанню іноземної мови. Поняття традиційний асоціюється в першу чергу із завчанням правил і виконанням мовних вправ. Щоб навчитися спілкуватися іноземною мовою, потрібно створити реальні, справжні життєві ситуації (тобто те, що називається принципом автентичності спілкування), які будуть стимулювати вивчення матеріалу.

Навчаючи справжньої мови, Інтернет допомагає у формуванні вмій і навичок розмовної мови, а також у навчанні лексичі і граматиці, забезпечуючи справжню зацікавленість і, отже, ефективність. Більше того, Інтернет розвиває навички, важливі не тільки для іноземної мови. Це, насамперед, пов'язане з розумовими операціями: аналізу, синтезу, абстрагування, ідентифікації, порівняння, зіставлення, вербального прогнозування та інше. Таким чином, навички і уміння, сформовані за допомогою Інтернет-технологій, виходять за межі іншомовної компетенції навіть у рамках мовного аспекту. Інтернет розвиває соціальні і психологічні якості студентів: зростає їхня впевненість у собі і їхній здатності працювати в колективі; створює сприятливу для навчання атмосферу, виступаючи як засіб інтерактивного підходу. Інтерактивність не просто створює реальні ситуації з життя, але і змушує студентів адекватно реагувати на них за допомогою іноземної мови. Головне вміння спонтанно, гармонійно реагувати на висловлення інших, висловлюючи свої почуття і емоції, тобто ми можемо розглядати інтерактивність як спосіб саморозвитку через Інтернет, можливість спостерігати і копіювати використання мови.

Отже, потенційні переваги інформаційних технологій очевидні: можливість будувати модульні, легко адаптовані до потреб конкретного користувача програми навчання, незалежні від місця та часу навчання, можливість швидкого оновлення курсів. Використання інформаційних технологій дозволяє зробити навчання більш ефективним та індивідуалізованим. Але, треба зазначити, що хоч і використання Інтернету на заняттях з іноземної мови має багато переваг, але Інтернет не в змозі повністю замінити викладача з іноземної мови, саме тому Інтернет потрібно використовувати як засіб підтримки професійної діяльності викладача.

Перспективу подальших досліджень складуть рекомендації щодо оволодіння комунікативною і міжкультурною компетенцією студентів, яке неможливо без практики спілкування і використання Інтернету на заняттях з іноземної мови.

Література:

1. Москалева И. С., Голубева С. К. Использование компьютерных технологий для профессиональной подготовки учителей иностранного языка // Иностранные языки в школе / И. С. Москалева, С. К. Голубева. – К. : Ленвіт, 2005. – №1. – С. 83–87.
2. Николаева С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Николаева. – К. : Ленвіт, 1999. – 320 с.
3. Подопрігорова Л. А. Использование Интернета в обучении иностранным языкам // Иностранные языки в школе / Л. А. Подопрігорова. – К. : Ленвіт, 2003. – №5. – С. 25–31.

УДК 811.111'42

С. П. Сборик,

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, м. Ніжин

КОГНІТИВНИЙ СТИЛЬ АВТОРА: СТРАТЕГІЯ ДИНАМІЧНОГО ЗОБРАЖЕННЯ ПРОСТОРУ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Стаття розглядає когнітивний стиль автора як ментальну основу ідіостилу, фокусуючись на мовних явищах представлення лінгвокогнітивних механізмів формування візуально-топологічного компоненту орієнтаційного складника авторського когнітивного стилю через відтворення комунікативно-когнітивних стратегій і тактик в художніх творах М. Дребл.

Ключові слова: когнітивний стиль автора, орієнтаційний складник, візуально-топологічний компонент, стратегія динамічного зображення простору, стратегія фактичного руху.

AUTHOR'S COGNITIVE STYLE: STRATEGY OF DYNAMIC SPACE REPRESENTATION (A CASE OF ENGLISH)

The paper deals with the author's cognitive style as the mental basis of his/ her idiosyncrasy, focusing on the linguistic means of the visual-spatial component formation. On the basis of the major cognitive functions of perception, the cognitive style of a writer is defined as a unity of orientational and figurative constituents that reveal perceptive and mental peculiarities of a linguistic personality in the literary work. Therefore, in the article the orientational constituent in M. Drabble's novels is analysed through the writer's dynamic strategy of actual movement.

The complicated structure of the orientational constituent of the author's cognitive style reflects a person's interaction with the environment. It consists of visual and visual-spatial components. The latter is based on topological and spatial-perceptual Gestalts, which are realised by means of space representation strategies.

Key words: author's cognitive style, orientational constituent of cognitive style, visual-spatial component, dynamic space representation strategy, strategy of actual movement.

КОГНИТИВНЫЙ СТИЛЬ АВТОРА: СТРАТЕГИЯ ДИНАМИЧЕСКОГО ИЗОБРАЖЕНИЯ ПРОСТРАНСТВА (НА МАТЕРИАЛЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА)

Статья рассматривает когнитивный стиль автора в качестве ментальной основы идиостиля, фокусиру внимание на языковых явлениях представления лингвокогнитивных механизмов формирования визуально-топологического компонента ориентационного конституента авторского когнитивного стиля с помощью воспроизведения коммуникативно-когнитивных стратегий и тактик в художественных произведениях М. Дрэббл.

Ключевые слова: когнитивный стиль автора, ориентационный конституент, визуально-топологической компонент, стратегия динамического изображения пространства, стратегия фактического движения.

Когнітивний стиль автора представлений у сучасній лінгвістиці в якості ментальної основи ідіостилю у термінах його структурної організації й типології конкретних мовленнєвих одиниць реалізації [3, с. 92; 10; 9, с. 81-85; 1; 4; 6; 8]. Когнітивний стиль письменника – складне лінгвоментальне утворення, яке охоплює орієнтаційний і образний складники, котрі відбивають специфіку процесів отримання й обробки інформації, співвіднесених з перцептивною й розумовою діяльністю письменника [2, с.108; 11, с.73; 12, с.13].

Одним із способів текстової реалізації візуально-топологічного елемента орієнтаційного складника когнітивного стилю є лінгво-когнітивні стратегії [5, с. 54, 109] фіктивного і фактичного руху й стратегії панорамного зображення простору, які наближають до реальності представлення навколишнього середовища [7, с. 85]. **Мета** статті полягає у вивченні механізмів формування орієнтаційного складника когнітивного стилю автора через динамічні стратегії зображення простору в романах М. Дрэббл.

Стратегії динамічного зображення доквілля, які представлені стратегіями фіктивного й фактичного руху, визначають структуру текстових фрагментів, **матеріалу** дослідження, згідно місця ведення спостереження й типу простору. Зазначені стратегії є способом зображення простору, котрий направлений на виникнення ефекту руху, створення динаміки у тексті.

Завдання цієї розвідки полягає в аналізі стратегії фактичного руху, яка представляє середовище під час переміщення, й уможливує зображення штучних і природних відкритих просторів. Згадана стратегія представлена у мові дієсловами на позначення руху пішки (*walk, have a walk, go, wander, follow smb, drink one's way, run, leap, jog, jump down, step, creep, stagger, descend, pass, push past smth, pick one's way, back out, stray*); переміщення транспортними засобами (*drive, drive off, go by, traverse, make one's way*); руху пішки або засобами пересування (*turn, take a turning, move, pass, make one's way to*); початку руху (*start, leave, leave for, set off, catch a bus, board a cab*) і прибуття (*come, arrive, reach, reach one's destination, get somewhere*).

Стратегія фактичного руху втілюється письменницею тактиками динамічно-послідовного зображення простору (21 % – 84 прикл.), зображення руху відносно КОНТЕЙНЕРА – (6.5 % – 26 прикл.), зображення руху угору (2.5% – 10 прикл.) й униз (2% – 8 прикл.), динамічно-бокового зображення (4 % – 16 прикл.), руху вперед і назад (1.5 % – 6 прикл.).

Тактика послідовного зображення фактичного руху описує різновиди маршруту персонажа з вказівкою на початок, траєкторію й кінець подорожі. Проте, не завжди всі компоненти шляху вказуються авторкою. Зазначена тактика реалізується через низку ходів: початкового руху (де є вказівка на початок і траєкторію руху); початкового руху, способів пересування й орієнтування на шляху; позначення припинення руху (з вказівкою на кінець шляху); опису траєкторії; зображення шляху; деталізації швидкості пересування; тривалості подорожі.

Хід позначення способів пересування реалізується за допомогою дієслів, які позначають рух пішки (*walk, have a walk, go, wander, follow smb, drink one's way, run, leap, jog, jump down, step, creep, stagger, descend, push past smb, pick one's way, back out, stray*); переміщення транспортними засобами (*drive, drive off, go by, traverse*); переміщення пішки або у засобі пересування (*pass, turn, take a turning, move, make one's way to*); початок руху (*start, leave, leave for, set off, catch a bus, board a cab*) і прибуття (*come, arrive, reach, reach one's destination, get somewhere*), й іменників, які вказують на засіб пересування: автомобіль (*car, Datsun*), таксі (*cab, taxi*), потяг (*train*), паром (*ferry*), автобус (*bus*), літак (*plane*). Позиція спостерігача всередині закритого простору зображується динамічною (13%), коли він підіймається або спускається сходами, ходить по кімнаті вперед-назад, а у відкритому просторі персонаж-спостерігач описується у динамічній позиції (70%), коли їде у автомобілі (48%) і йде пішки (22%). У статті ведеться спостереження в 30% прикладів, напр., *Stella Headland walks along a bright morning beach of black sand. The wind is in her hair, the sea crashes, the gulls swoop above her, the air is cold, crisp, pure. It is early morning and late autumn in New Zealand* (NC, 300). У наведеному прикладі персонаж Стелла Хедленд прогулюється (*walks*) вздовж океану у Новій Зеландії. Перебування персонажа в стані руху уможливує детальне зображення доквілля.

Хід початкового руху вказує на початок шляху й траєкторію, яка складається з частин маршруту, але не називається місце кінця подорожі, напр., *Alix wants to run away, to run out of the stuffy little room and down the street, back to her car, and off, off across England* (NC, 134). У наведеному прикладі називається бажаний шлях, який починається в кімнаті, показниками якого є дієслово руху *run* «бігти», яке вживається з прислівником *away* «в сторону, геть», що вказує на віддалення, й прийменником *out* «з середини» з іменником *out of the stuffy little room* «із задушливої кімнати». У цьому прикладі траєкторія руху складається з двох сегментів: перший – рух із кімнати вниз по вулиці до машини й другий – від місця, де перебувала машина на вулиці, і через всю Англію.

Хід початкового руху, способів пересування й орієнтування на шляху вказує на початок шляху, засоби переміщення, повороти й об'єкти на дорозі, але не номінує місце початку й кінця подорожі, напр., *She got into her car, switched on the engine, and drove off, waving as she passed John Halliwell on the corner walking his Airedale* (NC, 98). У наведеному прикладі

називається початок шляху й засіб пересування, коли персонаж сіла в автомобіль (*got into her car, switched on the engine*) і поїхала (*drove off*). Орієнтиром на шляху був Джон Холівел з собакою на розі вулиці (*John Halliwell on the corner walking his Airedale*).

Хід кінця шляху полягає в позначенні завершення подорожі, напр., *It is now only three; she will drive on to Toxetter, park, have a walk round* (NC, 130). У поданому прикладі кінець шляху номінується дієсловом іхати (*drive*), приєдником до (*to*), який позначає кінцеву точку у просторі, й вказівкою на топонім Токсетер (*Toxetter*).

Хід позначення траєкторії пересування представляє напрямку, а саме, шлях, з зазначенням початку маршруту, перешкод на ньому й кінця подорожі, напр., *Nathan boards a cab [...] The lights of Oxford Street glitter garishly. Jingle bells, Christmas sells. The taxi, avoiding roadworks, makes for Blackfriars Bridge* (WE, 228). У зазначеному прикладі вказується на початок шляху, коли персонаж сідає в таксі (*boards a cab*), саму траєкторію пересування по Оксфордській вулиці з уникненням перешкод на ній (*avoiding roadworks*), напрямку маршруту, який позначається дієсловом з приєдником *makes for* «прямує до» й місцем цілі подорожі (*Blackfriars Bridge*).

Хід демалізації швидкості пересування представляє швидкість з якою рухається персонаж, напр., *But it was rather odd that, reflected Alex, as she drove along through the mist at a steady fifty miles an hour, that he should have turned up here, more or less on her doorstep* (NC, 2). У цьому прикладі персонаж іде у автомобілі зі швидкістю 50 миль за годину (*at a steady fifty miles an hour*).

Хід зазначення тривалості подорожі вказує на час, який необхідний для подолання маршруту, напр., *Not exactly her doorstep, but near enough: in the old days, when she had worked in London, it had taken her at least an hour and a half to drive across the city to work, whereas here, up here in the north, you could be out of town in ten minutes, in the depths of the landscape in twenty, and safely arrived at the iron gates of Porston Prison in fifty* (NC, 2).

Тактика зображення фактичного руху відносно меж КОНТЕЙНЕРА (6.5% – 26 прикл.) націлена на представлення пересування персонажа за межі приміщення, в приміщення й упродовж кількох приміщень.

Хід зображення фактичного руху назовні (3% – 12 прикл.) описує переміщення персонажа за межі ФІЗИЧНОГО КОНТЕЙНЕРА, напр., *It is a warm and sunny afternoon, so they open the doors and windows for an airing, then wander out on to the lawn* (WE, 273). У зазначеному прикладі вказується на рух із будинку на галявину (*wander out on to the lawn*), яка позначається поверхнею.

Хід зображення фактичного руху усередину (2% – 8 прикл.) представляє рух усередину тривимірного простору й має на меті описати проникнення персонажів чи об'єктів в КОНТЕЙНЕР через проміжні точки: двері й, в одному прикладі, вікно, напр., *She runs into the big front ground-floor room where she had slept, where the large window still stands open, and she sees in amazement that the whole of the hillside is pouring towards her in violent turmoil. Trees toss and bend, stones and rocks bounce and roll and splinter at her, a whole avalanche descends towards her, and just as she begins to make sense of this mighty upheaval, a red deer leaps the ured parapet, and crashes across the lawn, and clears the window-sill, and bounds into the arms of Emily Palmer* (WE, 253). У наведеному прикладі описується рух самки оленя, яка заплигає в кімнату будинку на першому поверсі, ховаючись від переслідування мисливців. Динамічність стилю опису ситуації реалізується через низку рухомих об'єктів: персонаж, яка вбігає в кімнату (*She runs into the big front ground-floor room*), всі об'єкти, що наближаються до будинку (*the whole of the hillside is pouring towards her in violent turmoil*) й олень, котрий переплигає парапет, перебігає галявину, перескакує підвіконня й опиняється самісінько в руках героїні, яка перебуває в кімнаті (*a red deer leaps the ured parapet, and crashes across the lawn, and clears the window-sill, and bounds into the arms of Emily Palmer*). Одночасне зображення кількох рухомих об'єктів створює динаміку й реалістичність опису сцени, що допомагає читачу краще уявити ситуацію.

Хід зображення фактичного руху упродовж кількох КОНТЕЙНЕРІВ (1.5% – 6 прикл.) представляє переміщення персонажа з однієї кімнати в іншу, що створює ефект постійного руху у тексті, напр., *Back at the house-warming, Ian Kettle wandered from room to room, collecting cold plates with mayonnaise and ash and cream* (NC, 267).

Таким чином, тактика зображення фактичного руху відносно меж КОНТЕЙНЕРА показала, що топологічне сприйняття авторки характеризується взаємодією закритих і відкритих просторів, яка відбувається на фізичному рівні через взаємопроникнення зовнішнього і внутрішнього світу. Місцем взаємодії виступає вікно й поріг/двері. Коли закритий простір проникає у зовнішній, то персонаж виглядає на вулицю через відкрите вікно кімнати будинку або виходить з дому через двері. Відкритий простір проникає у внутрішній під час провітрювання кімнати чи машини через відчинене вікно й двері, або коли тварина проникає всередину будівлі. Під час взаємодії просторів спостерігач займає такі позиції: внутрішню біля вікна кімнати при концептуалізації зовнішнього світу й зовнішню під час сприйняття приміщення через вікно й дверний проріз (відчинені двері). У романах авторки домінують описи простору зсередини назовні, коли персонаж знаходиться у приміщенні будинку (89%). Нечисельними є спостереження за внутрішнім простором ззовні (11%).

Тактики фактичного руху угору й вниз (4.5%) представлені лексичними одиницями на позначення орієнтування по вертикалі ВЕРХ – НИЗ: просторові приєдники *below, under, beneath, down, over, above, up (to)*, похідні слова з *down-, under-, up-*, іменники *ground, land, feet, the south, the north, the sky, a hill, a crest, a ridge, a ladder*, дієслова *to drop, to fall, to land, to crouch, to rise, to climb, to mount, to lift*, прикметники *high, heavenly* й прислівник *high*. Тактика фактичного руху угору (2.5% – 10 прикл.) зображує переміщення персонажа ВГОРУ, яке описується за допомогою просторових приєдників *over, above, up (to)*, похідних слів з *up-*, іменників *the sky, a hill, a crest, a ridge, a ladder*, дієслів *to rise, to climb, to mount, to lift*, прикметників *high, heavenly* й прислівника *high*, напр., *They shake hands, and Alex follows him upstairs to the sitting room* (NC, 133). Тактика фактичного руху вниз (2% – 8 прикл.) зображує рух ВНИЗ через прислівник *down* й дієслова *to drop, to fall, to land, to crouch, nap., The track winds down, and yes, she hears the sound of water, and there is the river, tumbling, flowing, sparkling, brown, vivid* (NC, 287). У наведеному прикладі дорога зображується такою, що спускається вниз *the track winds down*, але персонаж іде цією стежкою, тому теж рухається вниз.

Тактики фактичного руху вперед і назад (1.5% – 6 прикл.) представляють сприйняття простору по горизонталі через образ-схему СПЕРЕДУ – ЗАДУ, яка реалізується в семантиці таких просторово-орієнтаційних приєдників, як, *in front of, before, behind, after, beyond, up and down* й прислівників *ahead, forward (to), behind, back and on towards*. Згадані тактики описують переміщення вперед за допомогою лексичних одиниць *forward, towards, ahead*, напр., *Alex [...] stepped slightly forward. She could see a fine entrance hall behind Angela*, (NC, 197-198); й назад – *back, backward*, напр., *His mother stirs, mumbles, suddenly sits bolt upright, as Tony backs out of the door and makes his escape up the stairs* (NC, 51).

Тактика фактичного бокового зображення (4% – 16 прикл.), яка вказує на латеральний вимір горизонтальної осі зліва – справа, представляє у текстах письменниці просторову орієнтацією ЗБОКУ й реалізується через вирази *to the right /*

to the left, to one side of them / to the other, to either side of her, to one side...to the other, прикметник й іменник *side* напр., *She takes a small unsignposted turning, down to the right* (NC, 280). У зазначеному прикладі поворот управо представлений іменником *turning* «поворот» і виразом *to the right* «справа».

Отже, динамічна стратегія зображення простору, а саме стратегія фактичного руху, втілюється в художніх текстах М. Дреббл тактиками динамічно-послідовного зображення простору, зображення руху відносно КОНТЕЙНЕРА, зображення руху угору й вниз, динамічно-бокового зображення, руху вперед і назад. У подальших розвідках планується розглянути стратегії панорамного зображення простору.

Література:

1. Белехова Л. І. Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект: Дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.04 / Л. І. Белехова. – Київ, 2002. – 476 с.
2. Біскуп І. П. Кореляція концептотворення й категоризації: лінгвоіндуктивний підхід / І. П. Біскуп // Мовні і концептуальні картини світу. Вип. 43. Частина 1 / Відп. ред. А.Д. Белова / Ред. кол. В. Б. Бурбело; І. О. Голубовська; Н. Ю. Жлуктенко; В. І. Кабан. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2013. – С. 106–113.
3. Бондаренко Я. О. Вербалізація когнітивної діяльності в кінодіалозі (на матеріалі американського телесеріалу «Мислити як злочинець» / Я. О. Бондаренко // Наукові записки. Серія «філологічні науки». Ніжинський держ. ун-т імені Миколи Гоголя / відп. ред. проф. Г.В. Самойленко. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – Кн. 1. – С. 92–95.
4. Вороб'єва О. П. Вирджинія Вульф в аспекте мовної особистості: когнітивний етюд / О. П. Вороб'єва // Матеріали I-ої Міжнародної науч. конф. «Язика і транснаціональні проблеми» / Отв. Ред. Т. А. Фесенко. – М., Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г. Р. Державина, 2004. – Т. II. – С. 50–55.
5. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс. Изд. 5-е. – М.: ЛКИ, 2008. – 288 с.
6. Погодаева Е. А. Репрезентация когнитивного стиля современного делового человека в текстах деловой прессы: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.19 «Теория языка» / Е. А. Погодаева. – Барнаул, 2009. – 177 с.
7. Сборник С. П. Вербалізація візуально-топологічного сприйняття англійського автора / С. П. Сборник // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – Вип. 51. – С. 85–87.
8. Тарасова І. А. Поэтический идиостиль в когнитивном аспекте [Электронный ресурс]: монография / И. А. Тарасова. – 2-е изд., перераб. – М.: ФЛИНТА, 2012 – 196 с.
9. Ходоренко А. В. Когнитивный стиль мышления языковой личности (на примере наименований групп лиц) / А. В. Ходоренко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, № 936. Серія Філологія. Випуск 61. – Харків, 2011. – С. 81–85.
10. Юдина Н. В. О возможной связи когнитивных стилей и некоторых языковых процессов / Н. В. Юдина // Вопросы когнитивной лингвистики. – № 1. – 2006. – С. 61–68.
11. Hansen T. Cognitive stylistics: Style and cognition in Mrs. Dalloway / T. Hansen // Texts and Minds: Papers in Cognitive Poetics and Rhetoric / Alina Kwiatkowska (ed.). – Frankfurt am Main, etc.: Peter Lang, 2012. – P. 71–84.
12. Marotta G. Space in Language / G. Marotta // Proceedings of the Pisa International Conference // Giovanna Marotta, Alessandro Lenci, Linda Meini, Francesco Rovai. – Pisa: Edizioni ETS, 2010. – P. 13–25.

Список джерел ілюстративного матеріалу

13. Drabble M. A Natural Curiosity. – New York: Penguin Books, 1990. – 309 p.
14. Drabble M. The Witch of Exmoor. – Harmondsworth: Penguin Books, 1997. – 276 p.

УДК 811.111'27

О. С. Сокирська,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», м. Київ

ВЗАЄМОДІЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ І ПРОСОДИЧНИХ ЗАСОБІВ У ВИРАЖЕННІ ВІДМОВИ В АНГЛІЙСЬКОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

У статті на основі результатів аудиторного аналізу описано специфіку взаємодії засобів різних рівнів мови під час реалізації висловлень відмови в англійському діалогічному мовленні. Узагальнено закономірності просодичного супроводу лексико-граматичних і синтаксичних засобів мови та їхній вплив на рівень актуалізації емоційно-прагматичного потенціалу висловлення відмови.

Ключові слова: англійське діалогічне мовлення, висловлення відмови, засоби різних рівнів мови, емоційно-прагматичний потенціал.

THE INTERACTION OF LEXICO-GRAMMATICAL AND PROSODIC MEANS IN THE REFUSAL UTTERANCE ACTUALIZATION IN ENGLISH DIALOGUE SPEECH

In the article on the basis of auditory analysis the author outlines the specificity of language means' interaction and their participation in the refusal utterances actualization in English dialogue speech. The research is conducted taking into account the refusal utterances' main characteristics as well as the scheme of possible variants of definite classes of refusal utterances generated in the recipient's mind, necessary for the experimental study of sociolinguistic peculiarities of utterances prosodic organization. The author focuses on the interplay of prosodic, lexico-grammatical and syntactic means as well as their influence on the degree of refusal utterances' emotional and pragmatic potential.

Key words: English dialogue speech, refusal utterance, language means, emotional and pragmatic potential.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ЛЕКСИКО-ГРАММАТИЧЕСКИХ И ПРОСОДИЧЕСКИХ СРЕДСТВ В ВЫРАЖЕНИИ ОТКАЗА В АНГЛИЙСКОЙ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ

В статье на основе результатов аудиторного анализа описывается специфика взаимодействия средств разных уровней языка в процессе реализации высказываний отказа в английской диалогической речи. Автор обобщает закономерности просодического сопровождения лексико-грамматических и синтаксических средств языка, а также их влияние на уровень актуализации эмоционально-прагматического потенциала высказывания отказа.

Ключевые слова: английская диалогическая речь, высказывание отказа, средства разных уровней языка, эмоционально-прагматический потенциал.

Упродовж усієї історії розвитку лінгвістичної науки значна увага науковців приділялась вивченню питань міжособистісної комунікації. Важливе місце серед них посідає проблема правильного породження і сприйняття емоційного мов-